

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2020 r., wydanym w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. przeciwko J. G. i G. G. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 58.695,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 10.289,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od tego orzeczenia złożyli pozwani, zaskarżając je w całości, domagając się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa z zasądzeniem od powoda na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania przed Sądami obu instancji i zarzucając naruszenie:

- art. 233 k.p.c. w związku z art. 231 k.p.c. oraz z art. 10 i art. 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 282) oraz z art. 876 k.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych poprzez uznanie, że istnieje stosunek podstawowy uzasadniający wypełnienie weksla in blanco, tj. stosunek prawny pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością lub (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, z którego wynikałoby, że pozwana poręczyła i odpowiada za długi (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mimo że pozwana nigdy nie zawarła z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością lub (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowy poręczenia, zwłaszcza w formie przewidzianej w art. 876 § 2 k.c., przy uwzględnieniu, że powód domagał się w niniejszej sprawie należności jedynie z tytułu poręczenia wekslowego, które Sąd I instancji słusznie zakwestionował „(...) jako dokonane przez J. G. za weksel przez nią samą wystawiony, a zatem o znaczeniu iluzorycznym w wymiarze praktycznym (...)”, co ma bezpośredni wpływ także na kwestię zasadności powództwa skierowanego przeciwko drugiemu z pozwanych;
- art. 327¹ k.p.c. poprzez brak odniesienia się do zarzutów strony pozwanej o braku umowy poręczenia, w ramach której J. G. poręczałaby za zobowiązania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- art. 876 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że brak umowy poręczenia, zwłaszcza zawartej w formie pisemnej, nie ma żadnego znaczenia w sprawie.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna. Sąd odwoławczy uważa ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu pierwszoinstancyjnym za prawidłowe i oparte na prawidłowej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, co umożliwia przyjęcie ich za własne.

Prześledzenie toku argumentacji zawartej w złożonym środku zaskarżenia prowadzi do wniosku, że skarżący stoją na stanowisku, iż weksel własny można wystawić jedynie w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla i remitenta, natomiast nie jest możliwe uznanie za stosunek podstawowy wobec zobowiązania wekslowego stosunku prawnego łączącego remitenta z osobą trzecią. Wyartykułowaną w uzasadnieniu apelacji konsekwencją przyjęcia takiego poglądu jest przyjęcie, że jeśli weksel miałby – niejako pośrednio – posłużyć jako narzędzie zabezpieczenia przez jego wystawcę wykonania zobowiązań osoby trzeciej, to konieczne jest w pierwszej kolejności zawarcie cywilnoprawnej umowy poręczenia tego długu przez przyszłego wystawcę weksla i przyszłego remitenta, a weksel będzie mógł zostać wystawiony dopiero w celu zabezpieczenia wykonania roszczeń z owej umowy poręczenia, która będzie pełniła rolę stosunku podstawowego wobec zobowiązania wekslowego. Opierając się na tych przesłankach, apelujący wywodzą, że skoro J. G. – jako wystawca weksla – nie zawarła z powodem – jako remitentem – żadnej umowy, a zwłaszcza umowy poręczenia za dług (...) Spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., to tym samym nie istnieje żaden stosunek podstawowy pomiędzy tymi podmiotami, co prowadzić musi do niemożności udzielenia ochrony prawnej wierzycielowi zobowiązania wekslowego.

Powyższy pogląd jest jednak błędny. Prawdą jest, że z treści art. 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 282) wywieść można, iż powołanie się przez wystawcę weksla własnego na nieistnienie zobowiązania wynikającego z czynności prawnej będącej podstawą wystawienia i wręczenia weksla jest skuteczne w stosunku do remitenta, mimo że nie byłoby skuteczne wobec działającego w dobrej wierze posiadacza, który nabył weksel w drodze indosu. Skuteczne podniesienie tego rodzaju zarzutu prowadzi do zniweczenia podstawy wystawienia weksla i wyłącza możliwość udzielenia ochrony osobie będącej wierzycielem lub twierdzącej, że jest wierzycielem. Samo wystawienie weksla nie pociąga za sobą powstania zobowiązania po stronie wystawcy weksla własnego, gdyż w relacji remitent – akceptant istotne znaczenie ma także podstawa materialnoprawna takiego wystawienia wynikająca ze wskazanego wyżej stosunku podstawowego (tak np. w wyroku SN z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 427/03, „Prawo Bankowe” Nr 4 z 2005 r., s. 32). Gdyby zatem – jak wywodzą apelujący – brak umowy poręczenia pomiędzy pozwaną jako wystawcą weksla i powodem jako remitentem był w istocie równoznaczny z nieistnieniem stosunku podstawowego będącego podstawą wystawienia i wręczenia weksla, zarzut podnoszony przez stronę pozwaną w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, a następnie w apelacji, mógłby rzeczywiście skutkować oddaleniem powództwa. Jak słusznie jednak podniesiono w wyroku SN z dnia 25 marca 2004 r., II CK 103/03, „Prawo Bankowe” Nr 5 z 2005 r., s. 6, za nietrafny należy uznać pogląd, że dla skutecznego zaciągnięcia zobowiązania wekslowego konieczne jest istnienie tzw. stosunku podstawowego pomiędzy wystawcą weksla a wierzycielem wekslowym (remitentem), a weksel gwarancyjny może zabezpieczać jedynie wiarygodności wynikające z takiego stosunku. Wprawdzie w praktyce gospodarczej istotnie stosunek podstawowy łączy z reguły wystawcę weksla z remitentem, a wiarygodności wynikające z takiego stosunku obejmowane są zabezpieczeniem wekslowym, jednak możliwa jest też i taka sytuacja, w której wystawienie weksla gwarancyjnego in blanco następuje dla zabezpieczenia wiarygodności wynikającej ze stosunku podstawowego łączącego remitenta i osobę trzecią, a obowiązujące prawo nie stawia przeszkód dla wystawienia weksla dla zabezpieczenia długu osoby trzeciej. Zaciągnięcie zobowiązania wekslowego w wyniku wystawienia weksla gwarancyjnego zawsze występuje w związku z istnieniem tzw. stosunku podstawowego, tyle tylko, że ten stosunek nie musi zawsze wiązać wystawcę weksla i remitenta. Stanowisko takie powszechnie przyjęte było zarówno we wcześniejszym, jak i późniejszym orzecznictwie (tak m.in. w wyroku SN z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC Nr 2 z 2000 r., poz. 27, w wyroku SN z dnia 29 maja 2014 r., V CSK 400/13, OSNC-ZD Nr C z 2015 r., poz. 42 lub w wyroku SN z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD Nr D z 2015 r., poz. 64).

W efekcie powyższego, nie w pełni można zgodzić się z rozumowaniem Sądu meriti, który wydawał się stać na zbliżonym do poglądu autorów apelacji stanowisku, że dla przyjęcia istnienia podstawy wystawienia i wręczenia weksla konieczne jest ustalenie istnienia stosunku podstawowego właśnie pomiędzy wystawcą weksla i remitentem, dopatrując się w okolicznościach sprawy nawiązania takiego stosunku jako dorozumianej konsekwencji wydania weksla in blanco w celu zabezpieczenia roszczeń powoda wobec (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.. Ustaleniom Sądu w tym zakresie oponują w apelacji skarżący i rzeczywiście można zgodzić się, że materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania nie daje podstaw do konstruowania tego rodzaju domniemań, niemniej jednak – jak wynika z przedstawionych wyżej rozważań – nieistnienie stosunku podstawowego pomiędzy powodem i pozwaną nie czyni zasadnym zarzutu podnoszonego przeciwko żądaniom pozwu. Przedmiotowy weksel służy zabezpieczeniu roszczeń remitenta wynikającym z umowy zawartej z osobą trzecią – czyli z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. – a stosunkiem podstawowym, stanowiącym podstawę wystawienia i wręczenia weksla przez pozwaną, jest – bezspornie istniejący – stosunek prawny pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. – a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., wynikający z zawartej przez te podmioty umowy o współpracy. W konsekwencji przyznać należy, że nie są prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego w tej części, w jakiej Sąd ten wywiódł z faktu wystawienia i wręczenia weksla powodowi przez J. G. – w trybie, jak się wydaje, domniemania faktycznego z art. 231 k.p.c. – iż doszło w ten sposób do równoczesnego złożenia przez strony w sposób dorozumiany oświadczeń woli skutkującego nawiązaniem pomiędzy nimi stosunku cywilnoprawnego o funkcji zabezpieczającej roszczenia powoda wobec (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.. Pozostaje to jednak bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zważywszy, że brak stosunku prawnego pomiędzy wystawcą weksla i remitentem nie jest

bynajmniej równoznaczny z nieistnieniem czy też zniweczeniem materialnoprawnej podstawy wystawienia weksla, którą to podstawę stanowił i stanowi w dalszym ciągu stosunek prawny, z którego wynikają roszczenia powoda zabezpieczone poprzez wystawienie weksla. Nie mogą zatem skutkować uwzględnieniem wniosków apelacyjnych zarzuty, w ramach których skarżący podnoszą, że pozwana nie zawarła nigdy z powodem umowy poręczenia za cudzy dług oraz że nie sposób byłoby przyjąć, iż umowa taka została zawarta w sposób ważny, także i z tej przyczyny, że ewentualne oświadczenie poręczyciela nie zostało złożone na piśmie, czego wymaga art. 876 § 2 k.c.

Zaznaczyć też warto w tym miejscu, że choć Sąd I instancji istotnie przyjął błędnie, iż pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B. został nawiązany stosunek cywilnoprawny zabezpieczający roszczenia powoda wobec (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. oraz przypisał mu charakter tzw. stosunku podstawowego wobec zobowiązania wekslowego, to jednak nie stwierdził przy tym, by miał on źródło w umowie poręczenia cywilnego – a zatem nie było w sprawie podstaw do stosowania w sprawie art. 876 k.c., co postulują w ramach podnoszonych zarzutów autorzy apelacji. Niezrozumiały jest w tym kontekście zarzut naruszenia art. 327¹ k.p.c. poprzez nieodniesienie się przez Sąd do zarzutu niezawarcia przez strony umowy poręczenia cywilnego, skoro ani Sąd, ani żadna ze stron, nie stała na stanowisku, że umowa tego rodzaju została zawarta, natomiast do samej kwestii istnienia stosunku prawnego pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B. Sąd odniósł się dość obszernie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku; bezsprzecznie fakt, że rozważania te nie są zgodne ze stanowiskiem strony skarżącej, nie uzasadnia jeszcze postawienia zarzutu naruszenia przywołanego przepisu proceduralnego. Nie jest wreszcie jasne, w świetle wywodów apelacji, w jaki sposób w rozpoznawanej sprawie dojść mogło do naruszenia art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 282), z którego wywieść można, że wystawca weksla może do czasu ewentualnego indosowania weksla przez remitenta powoływać się na wypełnienie weksla niezupełnego niezgodnie z zawartym porozumieniem upoważniającym posiadacza weksla do jego uzupełnienia oraz określającym warunki i sposób, w jaki ma to nastąpić. Okoliczność, że wydano weksel niezupełny, stwarza domniemanie, iż istnieje porozumienie pomiędzy wystawcą i remitentem dotyczące uzupełnienia weksla, a – jak słusznie stwierdził Sąd Najwyższy w przywołanym w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wyroku z dnia 8 maja 1997 r., II CKN 158/97, OSNC Nr 10 z 1997 r., poz. 156 – wypełnienie weksla in blanco może być tylko wówczas uznane za niezgodne z wolą dłużnika, jeżeli sprzeciwia się ono wyraźnie oświadczonej wobec wierzyciela wekslowego woli dłużnika wekslowego; ciężar dowodu, że weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem, spoczywa przy tym na dłużniku. W sprawie niniejszej pozwani nie podnosili ani zarzutu nieistnienia porozumienia wekslowego, ani też wypełnienia weksla niezgodnie z tym porozumieniem, a w konsekwencji nie wykazywali również okoliczności świadczących o ewentualnej zasadności takich zarzutów. Z powyższych domniemań, nieobalonych w toku procesu, wynika zatem, że istniało porozumienie wekslowe pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B., a wydany powodowi weksel niezupełny został uzupełniony stosownie do treści tego porozumienia. Nie jest też prawdą, że powód wywodził swoje roszczenia wobec J. G. wyłącznie z faktu udzielenia przez nią poręczenia wekslowego, zważywszy, że w piśmie procesowym z dnia 30 lipca 2020 r. wskazana została alternatywna podstawa tych roszczeń, a odpowiedzialność pozwanej wywiedziono tam również z faktu złożenia przez nią podpisu na wekslu w charakterze jego wystawcy. Podsumowując całość dotychczasowych rozważań, stwierdzić trzeba, że wobec bezzasadności zarzutu odnoszącego się do rzekomego nieistnienia stosunku podstawowego stanowiącego podstawę wręczenia i wypełnienia weksla J. G. zobowiązana jest do zapłaty należności stwierdzonej przedłożonym do akt wraz z pozwem wekslem własnym jako jego wystawca, zaś G. G. jako poręczyciel wekslowy za wystawcę odpowiada za zapłatę sumy wekslowej – w myśl art. 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 282) – tak, jak ten, za kogo poręczył; przywołany przepis nie został w żaden sposób naruszony przez Sąd I instancji. Powód jako posiadacz weksla może od podpisanych na tym wekslu pozwanych żądać niezapłaconej sumy wekslowej wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia płatności weksla, co wynika z art. 48 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 282), a w myśl art. 47 tejże ustawy, odpowiedzialność dłużników wekslowych jest solidarna.

Z powyższych przyczyn apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do wynikającej z art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro pozwani przegrali sprawę także i na tym jej etapie, winni zwrócić powodowi solidarnie (art. 105 § 2 zd. I k.p.c.) poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.700,00 zł, obliczone w oparciu o § 10 ust. 1 pkt.

1 w związku z § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).